

۱۴ میلیون نفر در سنین فعال ازدواج، مجرد هستند

26 مرداد 1405

بر اساس گزارش مرکز رصد جمعیت سازمان ثبت احوال کشور، هفت میلیون و ۳۵۵ هزار مرد مجرد در گروه سنی ۲۰ تا ۵۴ سال و ۶ میلیون و ۹۲۹ هزار و ۵۶۸ زن مجرد در گروه سنی ۱۵ تا ۴۹ سال در کشور زندگی می‌کنند.

اگرچه این دو گروه سنی کاملاً یکسان نیستند اما مجموع ارقام نشان می‌دهد بیش از ۱۴ میلیون نفر از جمعیت کشور در بازه‌های سنی مرتبط با تشکیل خانواده، ازدواج نکرده‌اند؛ موضوعی که می‌تواند آثار مهمی بر نرخ باروری، ساختار خانواده و آینده جمعیتی کشور داشته باشد.

افزایش تجرد؛ فراتر از یک عدد آماری

بررسی روندهای جمعیتی نشان می‌دهد افزایش تجرد در ایران فقط به بالا رفتن سن ازدواج محدود نمی‌شود، بلکه می‌تواند نشانه تغییرات عمیق‌تر در الگوی تشکیل خانواده باشد. تأخیر در ازدواج، افزایش سال‌های تحصیل، بی‌ثباتی شغلی، دشواری تأمین مسکن و رشد هزینه‌های زندگی، از جمله عواملی هستند که تصمیم جوانان برای ازدواج را به تعویق انداخته‌اند.

کارشناسان اجتماعی معتقدند بخشی از افراد مجرد در سال‌های آینده امکان ازدواج خواهند داشت، اما نگرانی اصلی زمانی شکل می‌گیرد که تأخیر در ازدواج به مجرد قطعی منجر شود، مجرد قطعی به وضعیتی گفته می‌شود که فرد تا سنین بالاتر، بدون تجربه ازدواج باقی می‌ماند و در نتیجه فرصت فرزندآوری و تشکیل خانواده برای او محدودتر می‌شود.

مسکن و اشتغال؛ دو مانع اصلی تشکیل خانواده

افزایش هزینه مسکن، چه برای خرید و چه برای اجاره، یکی از مهم‌ترین موانع پیشروی جوانان است. بسیاری از جوانان حتی پس از یافتن شغل، امکان تأمین مسکن مستقل را ندارند و همین مسئله، ازدواج را به تصمیمی پرهزینه و پرریسک تبدیل کرده است.

از سوی دیگر، بی‌ثباتی شغلی و ناپایداری درآمد، به‌ویژه برای جوانان، چشم‌انداز زندگی مشترک را با ابهام مواجه کرده است، هزینه‌های برگزاری مراسم ازدواج، تهیه جهیزیه و تأمین مخارج اولیه زندگی نیز فشار اقتصادی بر خانواده‌ها را افزایش داده است.

به باور کارشناسان، نمی‌توان افزایش تجرد را فقط به تغییر نگرش‌های فرهنگی یا سبک زندگی نسبت داد. عوامل اقتصادی، اجتماعی و نهادی در کنار یکدیگر، شرایطی ایجاد کرده‌اند که ازدواج برای بخشی از جوانان به تصمیمی دشوار و بلندمدت تبدیل شده است.

کاهش ازدواج و تولد در کنار افزایش تجرد

علی مظفری رئیس کانون سردفتران ازدواج و طلاق با اشاره به روند ثبت ازدواج و طلاق در کشور گفته بود: در پنج سال اخیر، آمار ثبت ازدواج و طلاق روندی نزولی داشته و سال گذشته نیز کاهش ثبت طلاق بیشتر از سال‌های قبل بوده است.

وی افزود: ثبت ازدواج از سال ۱۳۹۶ در مسیر نزولی قرار دارد و اکنون به پایین‌ترین سطح خود رسیده است، در حال حاضر سالانه حدود ۵۰۰ هزار ازدواج در کشور ثبت می‌شود، در حالی که در شرایط معمول باید سالانه حدود ۹۰۰ هزار تا یک میلیون ازدواج به ثبت برسد.

همچنین محمد رضا ظفرقندی وزیر بهداشت درمان و آموزش پزشکی چندی پیش با اشاره به روند کاهش تولدها، بحران جمعیت را مسئله‌ای ملی و بین‌المللی دانست و گفت: در سال ۱۴۰۳ برای نخستین‌بار تعداد تولدهای کشور به کمتر از یک میلیون تولد رسید و این روند در سال ۱۴۰۴ نیز ادامه داشت.

وی عوامل اقتصادی، معیشتی و فرهنگی را در کاهش فرزندآوری مؤثر دانست و افزود: در حوزه درمان ناباروری، تعداد مراکز این حوزه ۱۰۰ درصد افزایش یافته است؛ با این حال، مسئله اصلی در زمینه فرزندآوری، فقط نبود تمایل نیست، بلکه عدم ازدواج است. در میان افراد متأهل، میزان فرزندآوری حدود ۲.۵ فرزند اعلام شده، اما شمار قابل‌توجهی از افراد در سنین باروری مجرد هستند.

پیامدهای جمعیتی تأخیر در ازدواج

مشاوره تلفنی

مرکز تخصصی

مشاوره ازدواج و تحکیم خانواده

حال خوب

شماره: ۵۹۱۰ | سال تأسیس: ۱۴۰۳

دکتر رویا درویش پیشه

۰۹۱۰۲۹۰۴۷۵۸

ازدواج و زوج درمانی

مرکز مشاوره حال خوب

دکتر رویا درویش پیشه

تاخیر در ازدواج، به‌ویژه در میان زنان، می‌تواند فرصت فرزندآوری را محدود کند. افزایش سن ازدواج و کاهش تعداد سال‌های زندگی مشترک، احتمال تولد فرزند اول و فرزندان بعدی را کاهش می‌دهد و در نهایت بر نرخ باروری کل کشور اثر می‌گذارد.

ادامه این روند همچنین می‌تواند ساختار سنی جمعیت را تغییر دهد. کاهش تعداد کودکان و نوجوانان در کنار افزایش شمار سالمندان، کشور را به سمت سالخوردگی جمعیت سوق می‌دهد، وضعیتی که در سال‌های آینده، نیاز به خدمات درمانی، مراقبتی و حمایتی را افزایش خواهد داد.

از سوی دیگر، کاهش ازدواج و فرزندآوری ممکن است حمایت‌های بین‌نسلی را نیز تضعیف کند. افرادی که بدون ازدواج یا فرزند وارد سال‌های سالمندی می‌شوند، ممکن است در آینده با چالش‌های بیشتری در زمینه مراقبت، حمایت عاطفی و تأمین نیازهای روزمره مواجه شوند؛ موضوعی که می‌تواند بار بیشتری بر دوش نهادهای حمایتی و نظام رفاه اجتماعی بگذارد.

ضرورت بازنگری در سیاست‌های جمعیتی

افزایش شمار مجردان در سنین فعال ازدواج، کاهش ثبت ازدواج و پایین آمدن تعداد تولدها، مجموعه‌ای از نشانه‌های مرتبط با یک مسئله بزرگ‌تر در ساختار جمعیتی کشور است، مقابله با این روند، صرفاً با تشویق‌های تبلیغاتی یا پرداخت‌های مقطعی امکان‌پذیر نیست.

تسهیل دسترسی جوانان به مسکن، ایجاد اشتغال پایدار، کاهش هزینه‌های ازدواج، حمایت از زوج‌های جوان، تقویت خدمات مشاوره‌ای و اصلاح برخی رویه‌های اداری، از جمله اقداماتی است که می‌تواند مسیر تشکیل خانواده را هموارتر کند.

همچنین سیاست‌های جمعیتی باید بر پایه داده‌های دقیق، مطالعات اجتماعی و شناخت تفاوت‌های نسلی طراحی شود. جوانان امروز با مسائل و انتظارات متفاوتی نسبت به نسل‌های گذشته روبه‌رو هستند و سیاست‌گذاری مؤثر، نیازمند توجه هم‌زمان به واقعیت‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی آنان است.

آمارهای جدید سازمان ثبت احوال نشان می‌دهد مسئله مجرد دیگر موضوعی محدود به گروهی خاص نیست؛ بلکه به یکی از مهم‌ترین چالش‌های اجتماعی و جمعیتی کشور تبدیل شده است؛ چالشی که بی‌توجهی به آن می‌تواند در سال‌های آینده، پیامدهایی عمیق و دشوار برای ساختار خانواده و جمعیت ایران به همراه داشته باشد.